

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства
Центр соціальної та освітньої інтеграції «Без бар'єрів»
Школа передового досвіду «Школа соціальних знань»
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Рівненський державний гуманітарний університет
Науково-методичний центр інноваційних технологій виховного процесу НАПН України
Кафедра теорії та методики виховання
Харківська гуманітарно-педагогічна академія
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
(Умань, 22 квітня 2021 р.)

Умань – 2021

Редакційна колегія:

- Коляда Н.М.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
- Кравченко О.О.** – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
- Албул І.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку

Вченою радою факультету соціальної та психологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини (протокол № 13 від 20 квітня 2021 року)

Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Умань, 22 квітня 2021 р.) / [ред. кол. : Коляда Н.М. та ін.]. – Умань : Візаві, 2021. – 112 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери», що відбулася в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2021

З М І С Т

Албул І.	ДО ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З МОЛОДДЮ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БАТЬКІВСТВА	6
Баліка Л.	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	9
Бондаренко Г.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З ДІТЬМИ, ЯКІ ЗАЛИШИЛИСЯ БЕЗ БАТЬКІВСЬКОЇ ОПІКИ	12
Бондаренко Д.	ВІЙСЬКОВА СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ВИД СОЦІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	16
Гусак К.	СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВЗАЄМОДІЇ СІМ'Ї І ШКОЛИ У ВИХОВАННІ ДУХОВНОСТІ ШКОЛЯРІВ	18
Дубосару В.	ОБДАРОВАНА ОСОБИСТІТЬ ЯК СУБ'ЄКТ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ	21
Забальська А.	ВОЛОНТЕРСЬКА РОБОТА ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ	23
Карпич І., Солоденко Н.	СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПРОФІЛАКТИКИ АДИКТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	26
Коляда Н., Коляда Н.	НЕФОРМАЛЬНІ ДИТЯЧІ ТА МОЛОДІЖНІ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК ВПЛИВОВИЙ МЕХАНІЗМ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ	29
Конончук А.	НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УМОВАХ ЦСССДМ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ	33
Костюшко Г.	ФОРМУВАННЯ СІМЕЙНИХ ЦІННОСТЕЙ ДІТЕЙ І МОЛОДІ ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ	36
Кочубей Т. Ковальчук Ю.	СУТНІСТЬ ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ОПІКИ І ПІКЛУВАННЯ У СЛОВАЧЧИНІ	39
Кравченко О.	СТАНОВИЩЕ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	43
Левченко Н.	ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МОЛОДІ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	46

Логвиненко В.	СОЦІАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ	49
Матрос О.	ТИМЧАСОВА ВИПЛАТА НЕПОВНОЛІТНІМ ДІТЯМ ЯК УМОВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ	51
Мен'ї Я.	ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	54
Моргай Л.	ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ФАХІВЦЯ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	57
Неїжпапа Л.	ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З БАТЬКАМИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ	60
Павелків К.	ІНШОМОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ ЯК ОДИН З ЧИННИКІВ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ	62
Павелків О.	ВИХОВАННЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ ІНТЕРЕСУ ДО ПРОФЕСІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	65
Песоцька Ю.	ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ТУРИЗМУ СЕРЕД СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	68
Петренко І.	ІНКЛЮЗИВНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРУ КЛАСНОЇ КІМНАТИ	71
Петренко О.	ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОСТІ	73
Петренко С.	ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОРІЄНТАЦІЇ УЧНІВ	76
Підвальна Ю.	ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19	78
Полехіна В.	ДЕМОГРАФІЧНИЙ ЧИННИК ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ВПЛИВУ НА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ	81
Поліщук Н., Бояр В.	ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	83
Поліщук О.	ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ФУНКЦІЯ	87

Рябініна М.	РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ	89
Самайчук С.	СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ОСОБАМИ БЕЗ ПОСТІЙНОГО МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ	92
Слюсаренко О.	ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	94
Тищенко А.	ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РЕКЛАМИ УМАНСЬКИХ ЗМІ	97
Шевченко К.	НОРМАТИВНІ І ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛОНТЕРІВ	101
Шевчук О.	ТРЕНІНГОВІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	104

повільне, але поступове зростання тривалості життя негативно позначається на балансі доходів та витрат у системі соціального захисту населення. В Україні з кожним р. погіршується вікова структура населення, де стає все більше утриманців, що мають право на отримання соціальних виплат та все менше людей працездатного віку, які формують джерела фінансових ресурсів шляхом сплати або податків до бюджету або страхових внесків у державні та недержавні фонди соціального страхування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Занятость и социальная защита в новом демографическом контексте. Доклад IV. *Международная конференция труда, 102-я сессия, 2013 г.* еждународное бюро труда, Женева. 2013. 134 с.
2. Мальований М. І. Фінансове забезпечення загальнообов'язкового державного соціального страхування в Україні. *Економічний часопис-XXI*. 2013. 11-12(2). С. 35-41.

**Наталія Поліщук
Вікторія Бояр**

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Виховати у студента високу вимогливість до себе, вміння вести здоровий спосіб життя і піклуватися про здоров'я своє й інших – одне із завдань вищої школи. Численними дослідженнями встановлено, що існує прямий зв'язок між здоров'ям, способом життя людини і якістю її професійної діяльності. Державна стратегія здоров'язбереження викладена в нормативно-правових документах, зокрема у Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір» на 2012-2020 роки (2011), Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки (2020), Стратегії розвитку державної молодіжної політики до 2030 року (2020) та ін. Здійснений аналіз документів Ради Європи, Європейського Союзу, Всесвітньої організації охорони здоров'я свідчить про визнання пріоритетності освітньої політики з питань здоров'язбереження.

Інтеграційні процеси, які відбуваються в системі освіти, потребують визначення пріоритетів формування

здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців. Проблемі здоров'я молоді на педагогічному рівні у вищій школі приділяється сьогодні значна увага: реалізуються різноманітні програми і проекти, розробляються підручники, методичні рекомендації, навчально-методичні й методичні посібники. Все це вимагає розробку і використання нових освітніх технологій, спрямованих на ціннісне ставлення особистості до власного здоров'я, позитивне самосприйняття та самоствавлення [6, с. 148].

Студентська молодь – специфічна соціально-демографічна група, що вирізняється за сукупністю вікових та психофізіологічних особливостей. На думку науковців [8], саме в студентські роки відбуваються ключові психофізіологічні зміни: «В особистому відношенні вік 18–22 роки характеризується як період духовно-культурної сенситивності, найбільш активного розвитку фізичних кондицій, інтелектуальної, моральної та естетичної сфери, становлення й стабілізації волі і характеру, оволодіння юнаками і дівчатами повним комплексом соціальних ролей дорослої людини» [5, с. 172]. У цей період відбувається подальший розвиток самосвідомості особистості, спостерігається стабілізація певного «студентського» способу життя, який більше, ніж на 50 відсотків впливає на здоров'я молоді [2, с. 17].

Тому однією з надактуальних проблем сучасності є формування здоров'язбережувальної компетентності студентської молоді, що передбачає формування у молодого покоління культури здорового способу життя, що зумовлено низкою таких факторів.

З акмеологічного погляду, здорова людина – це така, яка намагається якомога повніше розкрити своє «акме», самоствердитися і самореалізуватися. Тому період навчання у закладі вищої освіти вважається важливим сенситивним періодом для формування здоров'язбережувальної компетентності, а студентську молодь розглядають як активного суб'єкта формування здоров'язбережувального середовища.

У чому ж полягає сутність здоров'язбережувальної компетентності як базової характеристики у процесі формування здоров'язбережувального середовища?

На основі зіставлення понять «компетентність», «здоров'я», «здоровий спосіб життя», «здоров'язбереження» можна сформулювати визначення поняття «здоров'язбережувальна

компетентність». Як свідчить термінологічний аналіз дослідницьких джерел, дослідники різнопланово визначають означене поняття:

– здоров'язбережувальна компетентність передбачає збереження власного фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я і здоров'я свого оточення. Вона включає: життєві навички, що сприяють фізичному здоров'ю (раціональне харчування, рухова активність, санітарно-гігієнічний режим праці та відпочинку); навички, що сприяють соціальному здоров'ю (ефективне спілкування, співчуття, розв'язання конфліктів, поведінка в умовах тиску, погроз, дискримінації, спільна діяльність та співробітництво); навички, що сприяють духовному та психічному здоров'ю (самоусвідомлення та самооцінка, аналіз проблем і прийняття рішень, визначення життєвих цілей та програм, самоконтроль, мотивація успіху та тренування волі) (Т. Федорченко) [9];

– здоров'язбережувальна компетентність учителя, або валеологічна, забезпечує організацію здорового способу власного життя у фізичній, соціальній, психічній та духовній сферах, організацію власної праці й впровадження, реалізацію здоров'язбережувальної функції розвитку учнів, тобто належних умов для нормальної життєдіяльності школярів, оптимального функціонування фізіологічних процесів оволодіння вміннями та навичками турботи про своє здоров'я, а саме: належний повітряний і тепловий режим, достатнє освітлення, зміну різних видів навчальної діяльності, відповідність меблів індивідуальним особливостям учнів, відповідність обсягу змісту відведеному часу на вивчення предмету, часове співвідношення виконання класних і домашніх робіт) (І. Єрмаков) [3, с. 166].

– здоров'язбережувальна компетентність є результатом інтеграції еколого-валеологічної та фізкультурної освіти учнів і виявляється у готовності самостійно вирішувати завдання, пов'язані з підтриманням, зміцненням і збереженням власного здоров'я (В. Оржеховська) [7, с. 40];

– здоров'язбережувальна компетентність – це «інтегральна якість особистості, яка проявляється у загальній здатності та готовності до здоров'язберігаючої діяльності, що ґрунтується на інтеграції знань, умінь, навичок, ціннісних ставлень особистості, спрямованих на збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я – свого та оточення (О. Антонова, Н. Поліщук) [1; 4, с. 87–89];

Отже, одним із пріоритетних напрямів подолання нинішньої ситуації є створення таких умов у вищих закладах освіти, які сприятимуть формуванню фізично, психічно, духовно та соціально здорової особистості. Одним із важливих завдань вищої школи є залучення молоді до культури здорового способу життя, формування у студентів ціннісних орієнтацій у галузі здоров'я, формування у них здоров'язбережувальної компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова О., Поліщук Н. Здоров'язберігаюча компетентність особистості як наукова проблема (аналіз поняття). *Вища освіта у медсестринстві: проблеми і перспективи*. Житомир: Полісся, 2011. С. 27–31.
2. Бондарев Л. Я. Формування особистості вихователя в умовах університетської освіти : монографія. Донецьк : Донбас, 1996. 264 с.
3. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: Науково-методичний посібник / За ред. І. Г. Єрмакова. Запоріжжя : Центріон, 2005. С. 166.
4. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. К. : «К.І.С.», 2004. 112 с.
5. Кривошеєва Г. Л. До проблеми формування культури здоров'я студентів університету. *Зб. наук. праць Бердянського державного педагогічного інституту ім. П. Д. Осипенко (Педагогічні науки) : у 2-х ч. Ч. 2*. Бердянськ, 2002. С. 171–178.
6. Муромець В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів засобами інтерактивних технологій: практичний аспект. *Освітологічний дискурс*. 2015. № 4 (12). С. 149–157
7. Оржеховська В. Педагогіка здорового способу життя. *Шлях освіти*. 2004. № 7. С. 11–12.
8. Соколенко Л. С. Формування культури здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів : автореф. дис. ... 13.00.07. Умань, 2011. 23 с.
9. Федорченко Т. Є. Соціально-педагогічні засади профілактики девіантної поведінки школярів в умовах соціокультурного середовища [Текст] : монографія. Черкаси : Чабаненко, 2009. 357 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 21.04.2022 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Ум. друк. арк. 7,20
Тираж 100 прим. Замовлення № 1066

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Садова, 2
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavisadova@gmail.com